

5. SINIF DIN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 4 · Kitapçık B · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. DKAB.5.1.1 · Evrendeki mükemmel düzene ilişkin akıl yürütebilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Mevsimlerin düzenli ve önceden biliniyor olduğunu belirtir.	3
a)	Bu düzenliliği ekim ve hasat zamanını önceden belirleyebilmekle ilişkilendirir.	3
b)	Düzene dayanan birinci örneği doğru açıklar (ör. gece ile gündüzün düzenli gelişine göre günlük plan; saat).	3
b)	Düzene dayanan ikinci örneği doğru açıklar (ör. takvim, namaz vakitleri, Ramazan ayının bilinmesi, gelgit, yolculuk planı).	3
b)	Düzen olmasaydı plan yapılamayacağını belirterek gerekçelendirir.	3

a) Örnek cevap: Mevsimler her yıl aynı sırayla geldiği için dedesi hangi tohumu ne zaman ekeceğini ve ne zaman hasat yapacağını önceden bilir; işini buna göre planlar.

b) Örnek cevap: Gece ile gündüz düzenli olarak birbirini izlediği için okul ve uyku saatlerimizi belirleyebiliriz. Güneş ve Ay'ın düzenli hareketleri sayesinde takvimler hazırlanır; namaz vakitleri ve Ramazan ayı önceden bilinir. Bu düzen olmasaydı hiçbir şeyi önceden planlayamazdık.

Sık hatalar: Örnekleri yazıp düzenle bağlantısını kurmamak; iki örnek yerine aynı örneği farklı sözlerle tekrarlamak

2. DKAB.5.1.2 · Evrendeki mükemmel düzenden hareketle Allah'ın (c; c) varlığı ve birliğini müşahade edebilme · kolay

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Ay'ın evrelerinin her ay aynı sırayla tekrarlandığını görselden belirtir.	4
a)	Bunu ayetteki "konak yerleri (evreler) belirledik" ifadesiyle ilişkilendirir.	4
b)	Bu düzenin kendiliğinden/rastgele oluşamayacağını belirtir.	4
b)	Düzeni kuran ve sürdüren bir yaratıcının (Allah'ın) varlığı sonucuna ulaşır.	3

a) Örnek cevap: Görselde Ay yeni aydan dolunaya, oradan yeniden yeni aya hep aynı sırayla değişiyor ve bu yaklaşık 29,5 günde bir tekrarlanıyor. Ayet de Ay için evreler belirlendiğini söylüyor; görseldeki düzen bunu gösteriyor.

b) Örnek cevap: Böyle şaşmaz bir düzen kendi kendine ya da tesadüfen oluşamaz. Ay'ı belirli bir ölçüyle hareket ettiren, bu düzeni kuran ve sürdüren biri vardır; o da Allah'tır.

Sık hatalar: Görseldeki düzeni yalnızca betimleyip ayetle bağlantı kurmamak; Düzenden yaratıcının varlığına geçişi gerekçesiz bırakmak

3. DKAB.5.1.2 · Evrendeki mükemmel düzenden hareketle Allah'ın (c; c) varlığı ve birliğini müşahade edebilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Bir halkanın ortadan kalkmasının diğer halkaları etkileyeceğini somut olarak açıklar (ör. Güneş olmazsa bitkiler besin üretemez, hayvanlar ve insanlar beslenemez).	4
b)	Halkalar arasındaki bilinçli ve ölçülü işleyişten bir yaratıcının varlığı sonucunu çıkarır.	4
b)	Varlık çıkarımını düzenin rastlantıyla açıklanamayacağı gerekçesine ya da başka geçerli bir gerekçeye (ör. her eserin bir ustası vardır) dayandırır.	4
b)	Halkaların tek bir zincir hâlinde uyumla birbirine bağlı olmasından düzeni kuranın bir olduğu sonucunu çıkarır.	4
b)	Birlik çıkarımını, farklı yaratıcılar olsaydı uyumun bozulacağı gerekçesiyle ya da başka geçerli bir gerekçeyle destekler.	4

a) Örnek cevap: Güneş olmasaydı bitkiler besin üretemez, ot olmazdı. Otlarla beslenen inek yaşayamaz, insanlar da süt ve et bulamazdı. Bir halkanın eksilmesi bütün zinciri bozardı.

b) Örnek cevap: Varlık: Güneş, bitki, hayvan ve insan birbirine bu kadar ölçülü bağlanmıştır; böyle bir işleyiş rastlantıyla oluşmaz, onu bilerek kuran bir yaratıcı vardır. Birlik: Bütün halkalar tek bir zincirin parçaları gibi uyum içinde çalışır. Her halkayı ayrı bir yaratıcı yönetseydi bu uyum bozulurdu; tek düzen, yaratıcının bir olduğunu gösterir.

Sık hatalar: Yalnızca varlık ya da yalnızca birlik çıkarımı yapmak; Çıkarımları gerekçesiz yazmak

4. DKAB.5.1.3 · Allah'ın (c; c) güzel isimlerini bağlamına uygun kullanabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	2 ve 4 numaralı cümleleri belirler (biri doğru biri eksikse kısmi puan verilmez).	5
b)	Seçtiği cümlelerin neden ismin anlamına uymadığını açıklar (ör. Allah her şeyi bildiği için yalanın da önemi vardır; Allah sessiz duayı da işitir).	5
b)	Cümleyi ismin anlamına uygun biçimde yeniden yazar.	5

a) Örnek cevap: 2 ve 4

b) Örnek cevap: 2 numaralı cümle yanlıştır; çünkü Allah her şeyi bildiğine göre yalan söylediğini de bilir, bu yüzden yalan önemsiz değildir. Doğrusu: "Allah Alîm'dir; yaptığım her şeyi bilir. Bu yüzden kimse görmese de doğruyu söylemeliyim."

Sık hatalar: Yalnızca bir cümleyi bulmak; Cümleyi düzelterip neden yanlış olduğunu açıklamamak

5. DKAB.5.1.3 · Allah'ın (c; c) güzel isimlerini bağlamına uygun kullanabilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Durumla ilgili kısa bir dua yazar.	4
a)	Duada en az iki güzel ismi anlamına uygun bir bağlamda kullanır (ör. Rahîm, Vedûd, Semî, Basîr, Rezzâk, Mucîb).	8
b)	Seçtiği her ismin anlamını Kerem'in durumuyla ilişkilendirerek açıklar.	8

a) Örnek cevap: Ey Rahîm olan Allah'ım! Babaanneme merhametinde sağlık ve huzur ver. Ey Semî olan Rabbim, onun ve benim dualarımı işit; Ey Vedûd olan Allah'ım, sevdiklerimizi birbirine sevgiyle bağla.

b) Örnek cevap: Rahîm ismini seçtim; çünkü babaannemin yalnız ve yaşlı olduğunu düşünerek Allah'ın merhametini istedim. Semî ismini seçtim; çünkü uzakta olsak da Allah dualarımızı işitir. Vedûd ismini seçtim; çünkü aramızdaki sevginin artmasını istiyorum.

Sık hatalar: İsimleri anlamlarına uymayan bir bağlamda kullanmak; Seçilen ismin durumla ilişkisini açıklamamak

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Surede vurgulanan birinci özelliği yazar (bir/tek olması).	4
a)	Surede vurgulanan ikinci özelliği yazar (Samed olması; doğurmamış ve doğmamış olması; hiçbir şeyin O'na denk olmaması).	4
b)	İnsanların ve varlıkların bir şeylere muhtaç olduğunu somut bir örnekle gösterir (ör. su, hava, besin, uyku).	4
b)	Allah'ın ise hiçbir şeye ihtiyacı olmadığını, her şeyin O'na muhtaç olduğunu belirtir.	3

a) Örnek cevap: Allah birdir, tektir. Allah Samed'dir; doğurmamış ve doğmamıştır, hiçbir şey O'na denk değildir.

b) Örnek cevap: Biz yaşamak için suya, havaya, yemeğe ve uykuya muhtacız; bitkiler de güneşe ve suya muhtaçtır. Allah ise hiçbir şeye ihtiyaç duymaz; her şey O'na muhtaçtır.

Sık hatalar: Sureyi aynen yazıp özellikleri ayırmamak; Yalnız insanın muhtaçlığını yazıp Allah'ın hiçbir şeye muhtaç olmadığını belirtmemek